

ARKADIUSZ SŁABIG

PAP SŁUPSK

**„PRZYBYSZE”. DOKUMENTY DO DZIEJÓW
UCHODźCÓW POLITYCZNYCH Z GRECJI
W ZBIORACH ODDZIAŁU**

INSTYTUTU PAMIĘCI NARODOWEJ W POZNANIU

Zbiory archiwalne Instytutu Pamięci Narodowej zawierają wiele cennych materiałów związanych z polityką narodowościową państwa polskiego po II wojnie światowej. W przeważającej mierze są to dokumenty ukazujące stosunek organów bezpieczeństwa do rozszarpanych po kraju mniejszości narodowych. Tego rodzaju źródła informują nas przede wszystkim o metodach operacyjnego zabezpieczenia określonych społeczności przed, jak to częstokroć zaznaczali autorzy materiałów, wszelkiego rodzaju „wrogą działalnością”. Przedsięwzięciom zabezpieczającym towarzyszyły szczegółowe analizy rozpatrywanej grupy narodowościowej, uwypuklające zjawiska budzące zaniepokojenie władz. Stworzony w toku gromadzenia danych obraz danej społeczności mniejszościowej zawiera wiele cennych informacji o zachodzących w niej przemianach społecznych, politycznych i kulturalnych.

W archiwum Oddziału IPN w Poznaniu znalazły się m.in. materiały operacyjne dotyczące uchodźców politycznych z Grecji, zamieszkałych na terenie Polic i Szczecina. Emigranci geccy osiedli na stałe na Pomorzu Zachodnim po 1951 roku. Pozbawieni przez władze greckie obywatelstwa, przebywali w Polsce na prawach azylu politycznego jako bezpaństwowcy (apatrydzi). Ich komunistyczna i partyzancka przeszłość (byli członkami Komunistycznej Partii Grecji i żołnierzami Demokratycznej Armii Grecji) przyczyniła się do nadania im specyficznego statusu allochtonicznej mniejszości narodowej. Przybyszom z Grecji formalnie przysługiwały niemal wszystkie prawa nadane obywatelom polskim (z wyjątkiem praw do nabywania na własność nieruchomości i posiadania polskich paszportów). Umożliwiono im także pielęgnowanie swej odrębności etnicznej i kulturowej, czemu m.in. służyć miał powołany w 1953 r. Związek Uchodźców Politycznych im. Nikosa Belojannisa. Opieka ze strony państwa polskiego objęła również sferę socjalną, przyczyniając